

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Naznanilo.

„Slovenski Gospodar“ prične nam z novim letom svoj XX. tečaj. Dosedanji p. n. prijatelji, naročniki „Slov. gosp.“ in društveniki „kat. tiskovnega društva“ so torej prošeni, naj nam ostanejo zvesti še za naprej ter svojo naročbo ponovijo o pravem času. Novi naročniki „Slov. Gospodarja“ in novi udje „kat. tiskovnega društva“ nam bodo sedaj še tem ljubši, ker je treba tiskarno sv. Cirila postaviti na trdne noge, da nam postane ona prav v resnici ljubo ognjišče za vse naše narodno in literarno življenje.

„Slov. Gospodarja“ izdajamo še tudi naprej s prilogama, cerkveno in gospodarsko. in ostane še mu dosedanja cena za celo leto 3 fl., za pol leta 1 fl. 60 kr., za četrt leta pa 80 kr.

Da se upravnistvu „Slov. Gosp.“ delo polajša, prosimo dosedanje naročnike, naj prilepijo na poštno nakaznico staro tiskano adresu ali pa vsaj tisto številko, ki stoji na desni strani adrese, pripišejo svojemu imenu.

V Mariboru, dne 15. decembra 1885.

Odbor kat. tisk. društva.

Opominj. Kakor se vidi iz zapisnikov upravnistva, še je precej naročnine za „Slov. Gospodarja“ na dolgu. Ker mi bo pa treba kmalu sestaviti račun za „kat. tisk. društvo“, zato prosim uljudno vse one gg. naročnike, ki so še nam kaj naj dolgu, naj ta denar, čem prej je mogoče, pripošljejo upravnistvu „Slovensk. Gospodarja“.

V Mariboru, doe 15. decembra 1885.

Dr. J. Mlakar,

blagajnik kat. tisk. društva.

Občinske volitve.

V teh dnevih se še ali pa se bodo v prvih tjednih meseca januarja vršile volitve v občinske zastope. Teh ne smemo pustiti v nemar.

Volitev se našim kmetom sicer ne manjka, čisto lahko se torej izgodi, da se jih posestnik naveliča in tedaj vabilo za-nje le podpiše, pa še prav ne pogleda, za kake velja povabilo in kedaj se vrše volitve, za katere ga je vzprejel. Ali prav zato zdi se nam umestno, če opomnimo naše bralce na te, ki se vrši v teh dnevih, na občinske volitve. Več, ko bi človek mislil, so one važne.

Po treh letih, veli postava, imajo se občinski zastopi obnoviti, in izgodi se tako tudi vsakokrat, vsaj po navadi; le tam, kjer ni bilo vse v redu, ali pa župan kaj dela na svojo roko, ne da bi mu kdo oporekel, zategne se v časih volitev na pozneje. To bo tedaj le prav, če si za vselej zapomnimo. Več, kakor za tri leta ne velja pri nas ena volitev v občini. Kjer se torej ne razpišejo nove volitve, tam nekaj ni prav in možje storijo dobro, če poprašajo po uzrokih, zakaj se nišo volitve že razpisale.

Kedar pa so se volitve razpisale, kakor zahteva postava, dolžni so zavedni možje sami sebi in svojim sosedom, da skrbijo za može, ki bi jih kazalo voliti v občinski zastop. V tem ne smejo se ozérati ne na žlahto in ne na osebno prijateljstvo, samo blagor občine mora jim biti v očeh.

Tudi kaže, da že naprej mislijo, kdo da bi izmed njih najbolj kazal za župana. Da je tak vselej krčmar ali kak trgovec, tega ni treba, v časih sta taka prav, ali vsakokrat gotovo nista, velikokrat sta ona le tujca, ki imata sicer jezik rada moker in govorita veliko, toda v blagor občine bi njuna izvolitev ne bila vselej.

Možje tedaj, ki jim je blagor občine na srcu, posvetujejo se med seboj gledé oseb, ki bi bile za izvolitev in kedar so si jih izbrali, treba jim, da jih dajo sosedom na znanje in skrbé za to, da se izvolijo. Sosedu naj potlej pridejo vsi, pa volijo tudi le te može ter se naj ne dajo premotiti. Samo če ostanejo pri

teh možéh, ki so jim jih pošteni sosedge nasvetovali, je mogoče, da bo volitev dobra, koristna za občino.

Tako nasvetovanje gre sicer gladko izpod rok, kjer so posestniki zavedni, pravi Slovenci, dobri katoliški možje, žal, da še na nekaterih krajih niso. Zmerom še imamo občine, v katerih nosijo tujci, nemškutarji, možje, katerih ne vidi človek lahko kedaj v cerkvi, zvonec. Z taci občinah je treba našim pa še posebno, biti opaznim, držati se svojih ljudi. Tujci, ljudje, za katere se še ve, kedaj so prišli v občino, taki so zmerom na sumu, da ne vedo razmer občine ali pa da jim za nje blagor ni prav mar, dobro bo tedaj vselej, če se ne volijo v občinski zastop. Da so jih bili kedaj izvolili, skorej vselej so se tega poslej, ko je velikrat že prepozno bilo, kesali domačini. Vsekako je gledé njih treba premisliti, kaki da so. Po smrti je pokora prepozna.

Občinski zastopi imajo premoženje cele občine v rokah, oni volijo v krajne šolske odbore, uplivajo na volitve v okrajne zastope, celo pri deželnih in državnih pride na-nje veliko, to samo že torej pové zadosta, toda to, v kar se ti zastopi mešajo ali že sami ali pa jih zlorabijo drugi, to je še največkrat pa veliko bolj važno. Pri nas na Štajerskem velja še to posebno, kajti nemškutarija še ni prenehala in naši sovražniki imajo bistro oči. Hitro zapazijo, kje je še kaj početi za svoje namene, in velikrat je mož, ki so ga dobri, katoliški Slovenci izvolili si za župana, že s svojim podpisom pokvaril, česar potlej ves občinski zastop ni več mogel popraviti.

Nekaj tega smo tu pa tam že razkrili, ali ravno v naših dneh se je v tem ozéru na nekaterih krajih, sicer le na malih krajih, enako izgodilo ali škoda bo to za cele kraje. Popraviti jo nas bo veliko stalo. V enem prihodnjih listov bomo to stvar na drobno našim bralcem razkazali.

Za sedaj prosimo samo za to, da naši možje volitev v občinske zastope ne pustijo iz oči. Naj bo še občina tako mala in cel okraj čisto naroden, paziti bo treba, da se kdo ne vtepe nam v zastop ali pa že celo za župana, ki ni po celem naš, zaveden, katoliški Slovenec. Kdor je, bodi v katerem ozéru koli, šviga-švaga, on ni za občinski zastop, najmanj pa vam kaže za župana.

0 potrebi ženitbenske oglasnice.

(Govoril v dež. zboru ces. svet. g. Jerman.)

Dovoljujem si začeti z majhno razložitvo načrta, da se pokaže, kaj da ima v sebi, in se razvidi, s čim da imamo opraviti. Nekdanjih, zastarelih „ženitbenskih listkov“ in „političnih ženitbenskih pritrtilnic“ smo se v njem izognili.

„Ženitbenskih listkov“ za to, ker so preveč spominjali podložništva, „političnih ženitbenskih pritrtilnic“ pa za to, ker izraža taka pritrtilnica privoljenje v tem, ko pridržuje ženitbenska oglasnica občini samo pravico oporeke. Načrt postave, kakor smo ga položili pred dež. zbor, loči se bistveno v eni stvari od prejšnje politične ženitbenske pritrtilnice. Zakaj po prejšnjih naredbah ni bilo take nekaterim, božanim stanom treba. sedanji načrt pa bi veljal za vse vrste društvene. Ta sprememba pa smo za tega voljo vzprejeli v načrt, da zadostimo ustavnim zakonom, katerim velja pravilo, da so postavi vsi državljani enaki.

Edin uzrok, oglasnico odreči, vzprejelo se je manjkanje dohodkov, potrebnih za vzdrževanje lastne družine. Ostala vsebina načrta je formalna.

Povsod, kjer se kedaj zberó kmetje po deželi in se razgovarjajo o svojih zadevah, — povsod je v prvi vrsti klic, naj se vpelje zopet politična ženitbenska pritrtilnica to, kar se enoglasno sliši. Pri vsakem volilnem shodu in pri vsaki priliki kliče se po njej. Vendar ne samo na kmetih, ampak slišal sem tudi mestjane tako željo izreči, prav pametne pa premišljene mestjane, ki so nemško-narodnih misli pa napredkovalci, tedaj ne stojé na naši strani.

Kaj so pa pravi resnični uzroki, vsled katerih se zahteva ženitbenska pritrtilnica? V prvi vrsti ogromno breme skrbi za ubožce, ki leži na deželi, in v drugi nevarnost za premoženje, posebno za poljske pridelke. Dežela plača za ubožce najprej deželi po deželnih dokladah, plača potem za-nje še okraju po ukrajnih stroških, in na zadnje še občinam po občinskih prikladah — vse to samo pri c. kr. davkariji. Ali še je druga davkarija, v kateri daje kmet svojo troho za ubožce — to je njegova lastna hiša. Ta je vedno odprta, vanjo prihaja ubožec domač pa tudi tuj, vsem mora deliti, naj so že potlej navadni berači ali drugi potrebni ubožci; izlasti tuji so najlagodniši, kmet jih ne more odpraviti, ker se jih boji. Za dobrodelne zavode se na leto 1886 predpisuje za Štajersko 509.000 gld., ves zemljišni davek znaša pa 3.189.000 gld. to dela tako razmerje, da se v sto goldinarjev davkov nahaja že 23·3 ali okroglo 24 gld. za ubožce. To je pač le razmerje, na goldinar davka se ne nalaga toliko deležnega deleža, kajti prišteti še je drugih davkov.

Zakaj, lahko bi se vprašalo, zakaj se sliši ta klic enoglasno? To je bramba samega sebe, ki kmetovalca sili, terjati naj se vpelje na novo ženitbenska pritrtilnica. Zasebnik ima pravico braniti se in se je tudi poslužuje; država se je tudi poslužuje, oba s fizično močjo, občina pa si ne more pomagati, ona more le terjati, da se ji pomaga po poti postave.

Postave o ubožcih so bile v drugih časih in v drugih krajih različne. Na Kitajskem vržejo tebi nič meni nič otroka v kraj, v Afriki si pomagajo s tem, da trgujejo s sužnji, tu in tam pa je sistem dveh otrok v navadi. Rimljani so svoje skazene otroke s Tarpejske skale metali; to so sama vprašanja ubožcev, načini to vprašanje razvozljati. V starih časih pa še tudi pozneje so si s kolonizacijo pomagali. Grki, Rimljani, Puničani so naselbe osnavljali; odkar pa so Ameriko našli, so vsi narodi, ki so po morju tržili, napravljali si naselbe, v najnovejšem času tudi Nemčija. Avstrija tacih naselb nima.

Iztiravanje ljudi v velikem po Prusiji ima poleg narodnih in verskih uzrokov tudi to za seboj, da si čejo pravico do dela za domačine pridržati.

Pri nas tega vsega ni. Jaz sem še le tovarnej bral, da so zgradbo nove železnice doli na jugu našega cesarstva Lahu izročili. Ta pa jo je zopet laškim podvzetnikom porazdelil, ki dajo vsa dela tujcem izvršiti. Domačini bodo torej gledali, tuji pa bodo denar šteli. Kedar pride čas spomladi, pa pridejo krdela Lahov v deželo in cesarstvo, da strgajo domačim delalcem kruh izpred ust, in ko pride jesen, odidejo z denarjem domov ter se redé čez zimo z njim, v tem ko tišče naši delalci zobe v steno.

Celo našega deželnega oskrbnništva ne morem čisto nekrivega izpoznati. Mesto ravnatelja na Slatini je oddalo tujcu, o katerem še tega ne vemo, je-li avstrijec (čujte! na desnici), za profesorske službe kliče tirolce, ko je vendar domačih profesorjev na razpolaganje (klici na desnici: resnica!) Domačini niso pri nas v takem poštenju, kakor se godi to druge vsepovsod. Mi nimamo naselb, iz naše dežele se v velikem nihče ne iztirava, vsi naši ljudje ostajajo doma, prostor postaja pretesen, kletka je premala, mi se stiskujemo in se zadušujemo v njej.

Poravnanje je v tem le možno, če najdemo sredstva, prenapolnjenju, ki postane lahko nesreča, priti v okom in sredstvo prenapolnjenje preprečiti, je ženitbenska pritrdilnica. Polje, zemljišče občine in dežele, se ne raztegne in se ne pomnoži; polje ostane polje in oral šteje vedno le 1600 □ sežnjev, od orala more vedno le gotovo število ljudi živeti, pridelek se navadoma ne pomnoži in ostane vselej enak. Ako pa se ljudstvo namnoži v večji meri, pride iz tega le nevolja. Potrebi stanovanj pride se v okom, če se stavijo nastropja, toda njiv nismo v stanu v nastropja — eno na drugo — kopiti.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Kako se z ogljem šterne in kleti ogljene kisline oprostijo.

Znano je, da se mnogo nesreč prigodi po ogljeni kislini, ki se po šternah in kletih pogosto nabira. Neredkokrat se bere, da se je podal delavec v šterno kaj popravljat, a ko je v nekoliko globočino se spustil, je padel v nezavest in, če ni bilo brze pomoči, tudi moral umreti. V časih v takih z ostrupljenim zrakom okuženih šternah po trije, štirje umreti morajo, ker zadene tistega, ki hoče tovarišu pomagati in ga rešiti, ista nezgoda. In tako pogine jeden za drugim, dokler da se zrak v šterni bolj izčisti in dihaven postane. Zato je pri delu v takih šternah pa tudi v globokih kletih ali mestnih kanalih vedno velike opaznosti treba. Tukaj hočemo svojim bralcim sredstvo naznaniti, kako si morejo v podobnih slučajih svoje življenje varovati pa tudi življenje svojega bližnjega. Naravoslovec Saussure je s poskusi pokazal, da ima izžarelo oglje sposobnost v 24 urah 53krat toliko ogljene kisline na se vzeti, kolikor ima samo obsežka. N. pr. če je ogljevi obsežek za jeden kubičen meter, tako more ta kubičen meter oglja 53 kubičnih metrov ogljene kisline na se potegniti. Te naravoslovne resnice se posluživši so v novejšem času sumljive šterne in sploh nevarne globočine z žarečim ogljem začeli ogljene kisline oprasčati. Vzame se kotel, ki 6—7 litrov drži in se z žarečim ogljem napolni. Ta kotel se spusti v globočino tik do površja vode. Seveda žrjavica brž pogasne, ali zdaj se prične vsesavanje ogljene kisline od strani mrtvega oglja. O njegovem napredovanju se lahko prepričamo s tem, da spustimo gorečo svečo v šterno. Ako to ugasne, se mora kotel z novo z žarečim ogljem nadevati in zopet v šterno spustiti in to tako dolgo ponavljati, da goreča sveča v globočini gori. Prej ne sme človek se doli spustiti, drugači onesreči.

Umivaj sode!

Nekteri mnogokrat tožijo, da se jim vino pogubi in da ni dobro, tega pa so si mnogokrat sami krizi, ker ne vedo z vinskimi sodi dobro ravnati. Da boš toraj dobro vino imel, ravnaj tako-le z vinskimi sodi! Ko si sod izpraznil, peri ga tako dolgo s čisto vodo, dokler ne bo že celo čista iz njega pritekla. Potem naj stoji sod 24 ur narobe obrnjen, da se voda popolnoma iz njega izcedi. Ko si to tako storil, moraš sod, v katerem je bilo belo vino z žganim žveplom pokaditi in dobro zadelati, da ne more zrak od nobenega kraja v sod. Sod, v katerem je črno vino bilo, pa se mora s špiritom vžgati in ravno tako dobro zadelati.

Dopisi.

Iz Maribora. (O deželnem zboru.) Kar naš deželni zbor v Gradcu počenja, to je vedno le enaka „viža“, želje in nasveti konservativnih in slovenskih poslancev so pri njem bob v steno. Brez vsega usmiljenja in človek bi smel celo reči, brez vsega pomisleka vržejo vsak nasvet in vsako željo v koš. Če je mogoče, delé še ti gospodje tudi zaušnice. Tako se je zgodilo to, kedar je g. Vošnjak se potegnil za naše posojilnice. Poslanec Ljubenske trgovinske zbornice, g. Vogel, ne da bi imel zoper g. Vošnjaka kaj povedati, a vstal je in govoril tudi, Bog ve, kaj, na zadnje pa izrekel, da bi gospodje, ki nosijo maslo na glavi, se na smeli postaviti pod solnce. Imel je v tem ne misli g. Vošnjaka, češ, da bi ta bil v ozki zvezi z neko posojilnico, ki terjá 12% od dolga. G. predsednik ni bil ali ni hotel slišati tega zmerjanja, še le pri novi seji, ko je videl, da bi tako govoriti vendar-le ne kazalo, izrekel je ostro grajo g. Vogelnu za to, kar je bil izgovoril. Ali kaj je tega to skrbelo, saj ga k seji ni bilo, torej te graje tudi ni slišal, to pa, ker se mu je bilo namignilo, kaj se bo v tej seji godilo. Tako se je ta ptiček izmuznil iz kletke. Dobro pa je g. Vošnjak se za svojo čast potegnil, ter v deželnem zboru pokazal, da slovenske posojilnice storijo ravno na robe in kolikor se koli da, skrbijo za to, da posojujejo na mogoče nizke obresti. Ali bojimo se, da se njegove tehtne, prepričalne besede ne bodo nikjer brale, pač pa se bo na široko to, kar je g. Vogel bil govoril, v nekaterih listih razpravljalo. Vzprijeli so pa gospodje v Gradcu načrt postave, ki določuje red za gašenje ognja. G. poslanec Jerman pa dr. Dominkuš sta se v tej obravnavi potegnili za naše kraje ali koliko da sta dosegla, videlo se bo še le iz cele postave, kedar jo bodo dovršili. V resnici maslen kruh ni, ki ga uživajo naši poslanci v Graškem zboru.

Iz Ptujá. (Novo izvoljeni odbor) „Slov. pevsk. društva“ se je odbor tako-le postavil: gg.: Miha Lešnik, c. kr. davk. pristav, predsednik; dr. Franc Gross, podpredsednik, dr. Janez Strgar, denarničar; Tomaž Romih, arhivar in Tone Porekar, tajnik. Namestnika teh pa sta: gg.: P. Bonaventura Čiček in pa Fran Suhár, (vsi v Ptují.) Vnanji odborniki so: gg.: Freuensfeld Jože v Ljutomeru, drd. France Kapus v Celji, Gabriel Majcen v Mariboru, Mirko Morič na Bizeljskem, (namestn.), Andrej Perc v Celji, (namestn.) in Vojteh Valenta v Ljubljani. — V zadnji odborovej seji ste se za II. veliki pevski zbor, ki bode prihodnje leto v Ptují, izvolili sledeči pesni: 1. A. Foerster, Ave Marija, iz operete „Gorenjski slavček“, mešan zbor s spremljevanjem orkestra. 2. Dr. Benj. Ipavec: Kdo je mar? moški zbor s samo-

spevi in spremljevanjem orkestra. Pesni se bode v kratkem tiskani udom razposlali, ker je sedaj za vaje mnogo primernege časa. Č. gg. udje in poverjeniki so prošeni, da nabirajo udov in začnó pošiljati letnine, posebno tisto, ki je zastala od starih udov, da bo vse v najlepšem redu. Novi poverjeniki se lahko zmiraj oglasé.

Izpred Celja. (Slavno delo) je dovršil občinski zastop v celjski okolici. Advokatnega pisarja Stibenegg-a je postavil kot inšpektorja nad šolskim poslopjem. To se je naznanilo gosp. nadučitelju Lopan-u z opombo, da se mora ta nadučitelj nevtégoma podvreči vsem ukazom imenovanega advokatnega pisarja. Nadaljno slavno delo totéga nemško-liberalnega odbora je to, da je ukazal gosp. Lopan-u, naj se s 1. januarjem 1886 spravi iz svojega dozdanjega stanovanja v šolskem poslopji, drugače se mu bojo po sodnijski poti spravile njegove stvari iz hiše. Je-lite: Ti nenemški vitezi pa nemški nevitezi so res liberalni in imajo silno dobro srce do ubogega nadučitelja, kajti ta dobrotna gospoda mu ukaže, naj si zdaj v sredi najhujše zime, kar v 3 tednih poišče za veliko družino novo stanovanje, sicer bi ga djali na cesto? No, upamo, da Vaša ura že bje, gospodje liberaluhi. Le v tem zadnjem trenutku, ko še tako gnadjivo vladate celjsko okolico, si postavite spominek svojega — nekdanjega vladarstva! Kakor so pobrisali z nemčurstvom v bližnji soseski, v Velikih Pireših: enako se bo pobrisalo tudi v celjski okolici s totim usmiljenim liberaluštvom! Zatoraj: Slovenci pozor!

Iz Noršinec. Vinska cena in njeno oškodovanje. Letina.) Letošnja vinska bratva, kakor je že bilo naznanjeno, tikajoč se quantitete ni posebno dobro izpala, ali kapljica je pač izvrstna, kakor že menda celo desetletje ni bila. Preiskava daje 18—25 % stopinj po klosterneuburški meri, cena pa je od 110—135 fl. pri 10 avst. vedrih in še više. Žalibože, da nam je zmerom težje ohraniti dobri ljutomerskeje kapljici dobro ime, kajti že se sliši, kako tu pa tam nekateri vinotržci vino kupujejo daleč doli, Bog vedi, kje za ljutomerskimi vinogradi v Medjimurju, celo blizo Čakovca. Znano pa je, da ondi ne rastejo več, kakor pri nas, močna in okusna vina, kajti manjka jim potrebni vinski alkohol (cvet). t. j. duša vinstva: dalje se loči oni kraj tudi po različnih trtnih sortah in zemskih tvarinah od našega. Tedaj iz teh in še iz večih vzrokov tudi cena onega vina mora manjša ostati, to pa v časih znatno. Kaka krivica se godi za to nam, ako se tako vino pod imenom ljutomeržanca iz bolj imenitnih bregov tujcem prodaje med tem, ko marsikateri sodček dobrega tukajšnjega ljutomeržanca zastonj počiva. — Vreme nam je sem od bratve do sedaj bilo večjidel neugodno za

razna vinograjška in kmetijska dela; trs pa je sicer dobro dozorel, vendar pa je sploh slab in sem ter tje ga za tukajšnje grobanje ni svetovati. — Okrajna cesta, ki veže Ljutomer z Radgono uporablja se zavoljo Radgonske železnice vedno bolj; kdaj neki pa bo tisti žareči zmaj še le čez Mursko polje v Ljutomer letel? V duhu si ga že dolgo let tako lepo malamo in se vozimo po njem, kakor se pa kaže, še bo menda veliko vode prej po Muri steklo, kakor se bo naše upanje spolnilo; če bi se pa še celo ne zgodilo, potem bo pač naša obrt in trgovina v našem tako prijetnem kraju, namreč z zrnjem, našimi konji, izvrstnega angleškega plemena, potem žlahtnim sadjem in posebno pa še z vinom, ne da bi napredovala, le nazaj bo lezla in tako bomo mi za vselej ostali k steni pritiskani. Tedaj pa možje strokovnjaki na noge, da se vam izpolni želja, katere se že 10 let gojimo! Dne 27. novembra smo imeli, kakor ste poročali, tudi mi lepo naravno prikazen, namreč v večer je padalo z zvezd, kakor dež iz neba in to ravno o času, kakor so nam ga bile novine prej naznanile.

Iz Medborovnic na Koroškem. (Nemško-liberalno društvo delalcev je mrtvo dete.) Nekateri delavci v Borovljah so poklicali guvernike iz Celovca, da bi ustanovili „Arbeiterbildungsverein“. Zbralo se jih je kakih 40 v ta namen pri „Kirchbaumerju“, da so poslušali nauk in predavanje teh guvernikov. Potem so izvolili provizoričen odbor, da skuje pravila. Prizajemali so naš časnik „Mir“, kateremu smo vsi koroški Slovenci toliko zahvale dolžni, prav po lisjakovo. Največ navzočih pa ni zastopilo ničesar, ker so govorili visoko nemško. — Veseliti pa mora vsacega, kateri stoji pod geslom: vse za vero, dom, cesarja! ki bo čul, da se je to društvo, prostozidarskega, socialističnega mišljenja prej stegnilo, kakor se je ustanovilo, kajti skoraj vsi tisti „fortschrittlerji“ so šli naprej, tje v deveto deželo, kjer poper raste! Pametnejše bi storili, ko bi osnovali čitalnico, ali pa družbo sv. Cirila in Metoda. Kdaj jih bode enkrat pamet srečala, da nemško-liberalci niso naši prijatelji? Po celej rožnej dolini vršijo se zdaj srenjske volitve. Voljeni so sploh možje srednje sorte; najiskrenejši liberalci in matadorji pa hvala Bogu niso voljeni. Slovenski rodoljubi, ki so se možko potegovali za domačo reč, so vsi odborniki.

Iz Glinj na Koroškem. (Požarna bramba. Puškarija.) Tukaj smo napravili požarno brambo. V nedeljo zbrali smo se v gostilni pri „Hajnzeteju“ in vsi smo bili veseli, ko nam je gospod Colorič pravila bral po slovensko; potem smo se pa vpisovali. Povelje ali komanda bo tudi slovenska. Puškarija še nikoli ni tako slabo šla, kakor to jesen. Preveč

je deževalo in s tem je čas pretekel za lov. Prodajalci imajo že veliko v robi založeno; naročil pa čisto malo, pa še vojska je bila in za to zaprta pot doli v Srbijo in Bolgarijo. Delavcev je res veliko v Borovljah, dela pa malo. Mnogi že skorej si jesti niso več zaslužili! Pa ni nesreče brez sreče! Solnce je prisijalo pred njihova vrata! — Pisali so delavci iz mesta Steyr iz gornje Avstrije, da je spet dela tam in sicer veliko, če se pa s Kitajci pobotajo, potem ga bo na več, kakor 10 let. Ta teden je šlo blizu 100 puškarjev, celo oženjenih z družino v Steyr. Morda še več, kakor 100 jih pojde pa zdaj k novemu letu; vsak se koj odpravlja. Ta, ki je v Steyru, veliko zasluži, ni treba mu težko in dolgo delati, v soboto pa gotov denar; v Borovljah bode pa tudi dobro zdaj, ker bo veliko manj ljudi. Nekateri pojdejo tudi v Švico, ker je tam tudi veliko dela.

Od sv. Ilja v Slov. goricah. († župan.) Dne 12. t. m. je umrl kmet in župan Franc Uhl na Dobrenu. Županoval je skozi 15 let. Mož bil je izveden in poučen o dolžnostih in pravicah županstva. Kot srenjski predstojnik skrbel in opravljal je zvesto in natanko vse svoje dolžnosti, vsakemu radovoljno pomagal z besedo, kdor ga je za svet povprašal, zato pa je tudi bil spoštovan od vsakega človeka, kateri ga je poznal. Bodi mu zemljica lahka! Goričan.

Od sv. Barbare pri Vurbergu. (Nove orglje. Priporočba.) Več let so si že Barbarski farani želeli, da bi si v lepo, prostorno cerkvo tudi drugim napravam primerne orglje postavili. Ta želja se jim je pred nekaterimi tedni spolnila. Krasne orglje z dvajnostimi spremembami stojijo na svojem prostoru. Izrekam toraj zaslužno hvalo vsem domačim in unajnim dobrotnikom, ki so, brez malih izjemkov, z veseljem denarje darovali. To delo nam je gosp. Dominik Raktelj, orgljar v Mariboru, ne le samo po zvonanji obliki, temveč tudi po lepo vbranam petji tako umetno in izvrstno izdelal, da se sme on vsem čestitim cerkvenim predstojništvom gorko priporočati.

Fr. Šuen, nadučitelj in organist.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V Graškem deželnem zboru je c. kr. namestnik, baron Kübeck, odgovoril na Raičevo interpelacijo zastran učitelja slovenščine na Mariborskem učiteljišču. Kaj? tega ne povemo radi, kajti če gre njemu kaj vere, godi se na tem učiteljišču vse popolnem prav in g. Raič kali le vodo, če mu tako ravnanje ni prav. Nihče nima o tej reči kaj govoriti, to spada samo — oblastim, seveda tistim, ki ne poznajo druga, kakor edino iz-

veličalne nemščine. Kjer dobre volje ni, tam je vsaka postava, tem bolj pa še vsaka beseda zastonj. V seji dne 15. t. m. sklenili so ustanoviti na Ptujski gimnaziji mesto učitelja za verozakon in slovenščino vkup. Poslanec gosp. Raič je dež. odboru ostre povedal zavoljo njegovega obnašanja gledé Slovencev na tistem zavodu. — V deželnem zboru na Kranjskem rešujejo se predlogi dež. odbora precej gladko, nemška manjšina še nadleguje sicer tu pa tam, ali brez vidnega uspeha. Za Dolenjsko volili so v drž. zbor z veliko večino prof. Šukljeja. — V Celovcu sklenil je dež. zbor, da dr. Hermanu izroči 500 gl. v ta namen, naj izda podučno knjigo za občinske pisarje. To ni krivo, ali bojimo se, da je ta sklep naperjen najbolj na občine v slov. krajih; za te bi po takem prišli le taki pisarji, ki so pred nemškutarsko komisijo skušnjo naredili in bi tedaj le nemškutarjem na ljubo delovali. Neodvisnih slov. županov jelo je to gospodo biti strah. — V deželnem zboru v Gorici so prišli novi možje na površje in za to je v njem brhko življenje nastalo, upajmo, da se izvrši tamošnjim Slovincem na korist! — V Trstu so nazadnje vendar-le vpisali može petakarje v zapisnike volilcev, s tem pride marsikateri Slovenec do volilne pravice in tako utegne se laška irredenta počasi zmanjšati. Tega je sila treba, kajti dosihmal je tej gospodi že veliko bolj za laško kraljestvo, kakor za avstrijsko cesarstvo. — Na Hrvaškem odperajo se ljudem že oči, narodna stranka ali prav za prav magjaronška gubi čedalje več tal, neka srednja stranka se snuje, ona ima vsaj to za-se, da je hrvatska in za to tudi avstrijska.

Vnanje države. Premirje med Srbi in Bolgari trpi djanjski, čeprav se ni še popolnem sklenilo, mednarodna komisija pa je baje že na poti, uravnat premirje in sestavljat pogojev za mir. V tej komisiji so vojaški zastopniki Rusije, Laške in Nemčije, od naše strani pa gm. Albori. — Srbski general Horvatovič je prevzel povelje čez vso armado, v govoru, s katerim je to vojakom naznanil, navdušuje jih za prihodnjo vojsko, mož se se toraj ne nadja v kratkem miru. Na bojišču je huda zima in je veliko snega padlo, to utegne obe stranki pripraviti voljniji za konečno premirje. — Nemški cesar Viljelm je že sila star, sicer je še trden, vendar pa se ga od časa do časa loteva medlevica. V pondeljek je celo pol ure ležal v nezavestju. — Francosko ministerstvo še zmerom nima od poslanske zbornice potrebnih denarjev privoljenih, da more zdržati Tonking. — Rusi gradijo v srednji Aziji železnico v Askabad. Železnica je v vojski silno važna, ali zgradba je težavniša, kakor še kedaj katere železnice. Proti bolgarskemu knezu Aleksandru še je Ruska vedno hladna, vsaj kakor je videti. — Na

Angleškem so volitve končane, liberalci imajo za kacic 82 glasov večine, če niso katoliški Ircei zoper nje, sicer pa so v manjšini za nekaj glasov. Lehko se torej verjame, da bi Irce radi na svojo stran potegnili; kam pa se bodo le ti obrnili ali k liberalcem ali konservativcem, to še ni znano, najbrž na nobeno stran popolnem. — Laška vlada je po letu zasedla deželo Massanah ob Rdečem morju; sedaj jo zoper voljo Turčije uravnava, to pa blizo po istem načinu, kakor so naši Bosno in Hercegovino. — Iz Grške so kupili v Londonu dve vojni oklopnici (ladiji), delajo še tedaj zmerom priprave za mogočo vojsko zoper Turčijo.

Za poduk in kratek čas.

Gregor Jož. Plohel, doktor bogoslovja, dekan in nadžupnik Ptujski.

(Dalje.)

b) Gregor Plohel pa je skrbel tudi za gošpodarstvo. — Kmet, kateri slabo gošpodari; poslopja ob pravem časi ne pokriva; malih pogreškov mahom ne popravi; sebi ali gotovo svojim naslednikom uzroči obilnih stroškov, da jih slednjič niso v stanu zmagati, in pridejo sedaj znabiti celo na kant. Vsaka stavba ima, kakor trdijo v Halozah 3 smrtne sovražnike: curin, prhlín, podrtin; ako prvemu ne zabraniš vhoda v svoj hram, boš se naslednjih dveh težko ubranil. — Pred našim Gregorjem je bil v Ptuj nadžupnik grof Incagi, visoko žlahtni gošpodje pa so včasih tudi slabi gošpodarji, in tako je prišlo; da je Plohel pri nastopu našel številna poslopja Ptujске nadžupnije hudo zanemarjena in poprave potrebna. Pred ko je vse v dober red spravil, potrošil je 10.000 fl. To so sila obilni potroški, katere je radodarna roka Ptujskega nadžupnika tistokrat zamogla zmagati.

c) Gregor Plohel pa je bil tudi dober gošpod svojih podložnikov.

Nadžupnija Ptujška imela je po stari graščinski navadi podložnike razmetane po 14 farah, ti so morali različno desetino, gorno — od svojih pridelkov odračuniti. — Proti koncu minolega stoletja so se na Francoskem čudne reči godile; vročekrvni Francozi so ves državni in cerkveni red prevrgli; morili so brez usmiljenja vsakega, če je le sum na njega letel, da se ne zлага z njihovimi nazori, še samemu kralju niso prizanesli: Ludovika 16. je narodni zbor 17. jan. 1795 na smrt obsodil in že 21. jan. t. l. je padnola njegova glava. Jako je zategadelj vreti začelo po celi Evropi; tudi v naši državi je bilo najti nezadovoljnežev, in tu pa tam so se začeli goditi neredi. Gregor Plohel se je zamogel pohvaliti: da je mej vsemi njegovimi po 14 župnijah raztrošenimi podlož-

niki ni bilo nobenega nereda, ko so drugod celo z vojaško silo morali ljudi pokoriti; celo na druge so s svojim hvalevrednim obnašanjem dobrodejno uplivali. Gotovo častno tak za gospoda, kakor za njegove podložnike. Zategadelj pa se je tudi Plohel še v svojem poslednjem sporočilu na nje zmislil. V 10. točki namreč tako naroči: „Jaz hočem, da se revnim mojim podložnikom po meri njihovega siromaštva zaostali davki od 2—3 let zбриšejo.“ — Resnično, Gregor Plohel je bil časti vreden duhovnik, gospod žlahtnega srca, česar bomo se iz naslednjih skromnih črtic še bolje prepričali.

Naš Plohel je moral biti dober govornik — pridgar; ker, kakor zvemo iz njegovega dopisa, je že kot mladi duhovnik v Gradcu, v mestni župni, in drugih cerkvah, in tudi na deželi pri nekaterih slovesnostih božjo besedo oznanjeval. V Ptuji je bil gostokrat poklican na pridganco od samostanov in župnikov na deželi, kedar koli so imeli kako slovesnost, ker ga je ljudstvo jako rado poslušalo. — Ob Plohelovem času bili so tudi v Ptuji vjeti Pruski vojaki. — Pohlepni Pruski kralj Frīc II. napal je namreč Avstrijo; 7 let je trajala nesrečna vojska; ko je slednjič l. 1763 mir bil sklenjen, zgubila je vendar Marija Terezija večji del lepe dežele — Šlezije. Plohel namreč trdi: „Bilo je moje načelo; vsakemu na poti v večnost priti na pomoč z duhovno tolažbo; zategadelj sem marsikatero noč pri invalidih in v bolnišnici vjetih Prusov na trdem stolu ali deski prebil.“

Dragi čitatelj, gotovo nam pritrdiš: Gregor Plohel je bil vse hvalevreden duhovnik, vreden, da se ohrani njegov spomin. Bil je tudi, ko pravi matere Slave sin, gostoljuben. — Še več ko 50 let po njegovi smrti slišali smo v Ptuji govoriti o njegovi gostoljubnosti; posebno je rad spremljal številne goste na Ptujskem vrhu o veseli trgatvi. Tam pri nadžupnijskem vinogradu postavil je za tisti čas krasno, velikansko poslopje s kapelico. Sobe v spodnjem delu so vse okrašene z različnimi šaljivimi podobami na presno, vidi se: blagi mož si je ta kraj izbral, da se duh po trudnem delu razvedri in okrepeča za daljno delovanje. (Dalje prih.)

Smešnica 51. Žena je svojega moža vsakokrat okregala, kedar je odkod domov prišel ter mu rada očitala, da si ne ve kaj lepega izbrati, naj ji je karkoli seboj prinesel. Enkrat ko ga je zopet tako oštela, obregnul se je nevoljno: „Imaš prav, žena, še zmerom mi je žal, da sem si kedaj tebe izbral.“

Razne stvari.

(Visoki gosti v Gradcu.) Njih ekscelencija, milostljivi knezoškof so bili v ponedel-

jek dne 14. t. m. v Gradcu, in so se z Graškim mil. knezoškofom vdeležili seje v dež. zboru. Ravno ta den bil je prišel tje tudi minister za pouk in bogočastje, dr. Gautsch, pl. Frankenthurnski, ter si je nekaj sol in šolskih stavb ogledal.

(Imenovanje.) G. Karl Regula postal je avskultant pri c. kr. okr. sodniji v Celju, g. Jakob Jarc pa v Gornjem gradu.

(Slovanska čitalnica v Mariboru) priredi dne 20. decembra 1885 ob 8. uri zvečer veselico s sledečim vspešdom: 1. Godba, 2. pozdrav predsednikov, 3. petje. 4. deklamacija in 6. priprosta domača zabava. K tej zabavi uljudno vabi odbor.

(Vabilo.) Odbor „Slovenske Matice“ ima v sredo, 23. decembra t. l. ob 5. uri popoldne v Ljubljani svojo 71. sejo. Na dnevnem redu stoji: 1. potrjenje dopisnika o 70. odborovi seji; 2. naznanila predsedstva; 3. poročila kujiževnega odseka; 4. poročilo gospodarskega odseka; 5. poročilo tajnikov in 6. posamezni nasveti.

(Kmečko bralno društvo) pri sv. Lovrencu na kor. železnici priredi dne 27. dec. t. l. v gostilnici g. Pernata veselico s sledečim vspešdom: 1. Slovenec sem, 2. govor o sadjarstvu, 3. Domovina, 4. deklamacija, 5. Nezakonska mati, solospev, 6. Županova Micika, šaloigra s petjem v dveh djanjih in 7. Prosta zabava. Vstopnino plačajo le možje, vsak po 20 kr. Začetek ob 5. uri zvečer. Vse rodoljube k prav obilnej udeležbi najuljudneje vabi odbor.

(Božična veselica.) Prihodnjo nedeljo, 20. decembra t. l. vrši se v poslopji čč. šolskih sester v Celji božična veselica s petjem, prednašanjem in razdeljevanjem obleke in obutve med šolsko mladino. Začetek bo ob 3. uri popoldne. Vabijo se najuljudneje vsi prijatelji šolske mladine, da se blagovolijo vdeleževati te slovesnosti.

(Nemirni ubožec.) Občina v Slivnici je darežljiva, da malo katera tako, ali plačilo, ima za to, kakor ga svet daje — nehvaležnost. Mož, ki dobiva od nje precej lep znesek podpore, dela ji največ nepokoja. Kakor piše „Südst. Post“, hodi celo z „boksarjem“ okoli in ni varno priti mu pred oči.

(Konec vesi.) Ves Grahova pri Reki štela je 21 hiš, ali vsled deževja so nastali plazji in celih 19 hiš se je tako močno porušilo, da niso več za rabo. Življenja pa vendar ni nihče izgubil.

(Dvojna mera.) Kakor se nam poroča, nikjer ne potrdijo podružnic sv. Cirila in Metoda. To je čudno. Ko so svoje dni snovali nemške šulvereine, pa nismo brali, da bi jih kje ne bili potrdili.

(Nov list.) Z novim letom pričel bode izhajati „Rogač“, ilustrovan, šaljiv in satirski list. Glej inserat v denešnji številki!

(Iz naše soseske.) V Leskovcu na Kranjski strani so tamošnji dekan in č. korar. g. Eduard Polak umrli. Ranjki gospod so bili več let deležnik našega kat. tisk. društva.

(O Černe, Černej!) Kdor še ne ve, kdo je Černe, njemu povemo, da je kmet v znanem šulvereinskem Razvanju. Mož toži v „M. Z.“, da ne zastopi kot štajerski Slovenec „Slovensk. Gospodarja“, vendar pa v istem hipu izpové, da ta list le „ščuje in zmerja“. To je sicer grda in krivična sodba in mož bije z njo zdravi pameti v lice, vendar pa mu je mi ne zamerimo, saj je ni krivo ne pero in ne črnilo njegovo. Duh je v njej ves — po smoli.

(Advokatov je še premalo.) Iz Lunenburga pride v Laški trg odvetnik dr. Viktor Fleischer. Ali ni maral noben slovenski odvetnik iti v prijazni Laški trg?

(Škoda hvale.) Nekdo čuti potrebo, predsednika c. kr. dež. sodnije v Celju, g. dvorn. svétnika Heinricherja, hvaliti v „D. W.“ Mi ne dvomimo, da je možu z njegovo hvalo resnica, ali kaj pomaga to, ko so Slovenci še vedno tako trde glave, da ne sprejmó iz „Vahtarice“ kar nič poduka!

(Pečen otrok.) Na Prihovi je neka ženska malega otroka, ki ga je dobila v izrejo. djala na peč, v kateri je ravno kruh pekla. Ko se je vrnila v hišo, bil se je otrok že tako opeknel, da je v malih urah vsled ran umrl.

(Letošnje vino) je nevarno, posebno če se pije v kleti. Pri Svetinjah so našli kmetico v kleti, kjer jo je mrtud zadel, mrtvo.

(Sadjerejske šole.) Cesarjevič Rudolfo sadjerejsko društvo pri sv. Juriju namerava okrajne zastope opozoriti, da oskrbé v svojih okrajih sadjerejske šole.

(Železnica Slatina-Poličane.) Dež. odbor meni za železnico iz Poličan v Slatino dovoliti samo 400.000 gld. iz dež. zaklada.

(Tatvine.) Kravo ukradli so nepoznani tatje g. Brumecu, posestniku v Savinjskem, na Vrhéh pa polovnjak vina Štefanu Palirju ni J. Košecu veliko svinjo, ter jo na mestu zaklali in razdelali.

(„Mir“.) Za koroške Slovence izhaja dvekrat v mesecu politični in gospodarski list „Mir“. Ko bi vedeli, piše nam kmečki poročevalec iz Koroške, koliko nas „Mir“ vzpodbuja, podpérali bi ga še naprej tudi rodoljubi na Štajerskem. Ta želja navdaja tudi nas.

(Spremembe v Lavant. škofiji.) Č. g. Anton Šlander vmeščen je na mestno župnijo v Slov. Gradcu; vikar v Celju je postal č. g. Jožef Žičkar, č. g. Ludv. Hudovernik pa II. kaplan ravno tam. Tretja kaplanija ostane izpraznjena.

Sejmovi. Dne 19. decembra pri sv. Ani pri Teharjih; dne 21. decembra v Laškem trgu.

Loterijske številke:

V Gradcu 12. decembra 1885: 19, 81, 28, 79, 13
V Dunaju „ „ „ 8, 72, 61, 31, 58
Prihodnje srečkanja 19. decembra 1885.

Podučiteljska služba

na dvorazrednici pri sv. Janžu na Dravskem polju, IV. plačilnega razreda in s prostim stanovanjem je izpraznjena.

Prosilci, nemškega in slovenskega podučevanja zmožni, naj svoje prošnje do 20. januarja 1886 pri krajnem šolskem svetu vložijo.

Okr. šolski svet v Ptuji, 10. dec. 1885.

1-3

Predsednik: Premerstein.

Javna zahvala.

Dne 30. novembra t. l. nama ste pogoreli gospodarski poslopji v spodnji Gorici, okraj Mariborski.

Bila sva zavarovana pri zavarovalnici „Dunajsko zavarovalno društvo“, ki je škodo takoj prav dobro vcenila in nama danes že poplačala po svojem glavnem zastopniku, gosp. Karolu Brezniku v Mariboru, Tegetthoffova ulica šte. 32.

Primorana sva, da slavni dunajskeje zavarovalnej družbi izrečeva svojo najprisrčnejšo zahvalo in priporočamo omenjeno zavarovalno družbo vsakemu, kateri si hoče dobro svoja poslopja zavarovati.

Spodnja Gorica, dne 14. decembra 1885.

Jožef Čelofiga, Miha Gmeiner,
posestnika.

Hranilno in posojilno društvo v Ptuji

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Uradije vsaki pondeljek in četrtek od 9. do 12. ure. Ta dneva se sprejemajo vplačila na posojila, hranilne vloge in prošnje za posojila ter se izplačujejo dovoljena posojila in odpovedane hranilne vloge. — Vplačila na posojila, hran. vloge in prošnje za posojila se pa sprejemajo tudi ob drugih dnevih, razven nedelj in praznikov od 11. do 12. ure.

Načelstvo ima ob nedeljah, ob 3. uri popoldne svoje seje, v katerih se rešujejo prošnje za posojila.

V Ptuji, meseca novembra 1885.

Za hranilno in posojilno društvo:

6-8

A. Jurca m. p. ravnatelj.

 Hranilne vloge sprejemajo se od vsakega, posojila pa se dajejo le zadružnikom.